

Bohumil Kováč

SÚČASNÉ POSTAVENIE VÝUČBY ÚZEMNÉHO PLÁNOVANIA NA FAKULTE ARCHITEKTÚRY STU

Súčasný model štúdia na Fakulte architektúry Slovenskej technickej univerzity v Bratislave je rozdelený do dvoch stupňov štúdia:

- I. stupeň - štvorročný, bakalárske štúdium - spoločné pre odbory Architektúra a Urbanizmus
- II. stupeň - dvojročný, inžinierske štúdium, študent si volí zameranie v rámci študijného odboru Architektúra alebo Urbanizmus, absolvent získa titul inžinier architekt (Ing. arch.).
- III. stupeň - doktorandské štúdium vo vedeckom odbore Urbanizmus. Štúdium sa končí dizertačnou skúškou a obhajobou dizertačnej práce.

Charakter a súčasný stav legislatívy v oblasti územného plánovania sa odzrkadľuje aj v študijných plánoch jednotlivých študijných odborov:

- celoštátna úroveň - Konceptia územného rozvoja Slovenska (KÚRS)
- regionálna úroveň - územné plány veľkých územných celkov (VÚC)
- sídelná úroveň - územné plány sídiel (mestá, dediny)
- zonálna úroveň - územné plány častí sídiel.

Tieto základné stupne (s výnimkou KÚRS) sa vyučujú na Fakulte architektúry v rámci jednotlivých predmetov, a to v dvoch navzájom sa prelínajúcich rovinách:

1. Urbanistická tvorba
2. Územné plánovanie

Prvá rovina výučby: Urbanistická tvorba

Študent je vedený k utváraniu priestorovej koncepcie fyzických urbanistických štruktúr a prevádzkových vzťahov, čo zhruba zodpovedá vzdelanostnému a kreatívnemu profilu absolventa fakulty (inžiniera architekta).

V prvom stupni, keď sa štúdium oboch odborov Architektúry a Urbanizmu realizuje spoločne, prichádza študent do styku so sídelnou a zonálnou úrovňou v rámci základných teoretických urbanistických predmetov (urbanistická kompozícia, urbanisticko-architektonické súbory, sídla a osídlenie). Tieto predmety majú vymedzený týždenný rozsah výučby v rozsahu 2 hodiny prednášok a spravidla 1 - 2 hodiny cvičení. Na tieto predmety nadväzujú ateliérové tvorby sídiel a urbanistických súborov (5 hodín / týždeň).

Ateliérová tvorba urbanisticko-architektonických súborov (zón) sa zameriava hlavne na takzvaný tvorivý urbanizmus, t.j. uplatňujú sa predovšetkým architektonické prístupy tvorby urbánneho priestoru. Ateliérová tvorba sídiel je orientovaná tak, že okrem nárokov na definovanie základných predstáv o obraze mesta (kompozično-tvorivé aspekty) zahŕňa aj návrh prevádzkovej schémy mesta (predovšetkým dopravy) a vyjadruje sa tiež k funkčnému využitiu územia.

Ateliérová tvorba zjednocuje urbanistické i územnoplánovacie aspekty. Študent sa zoznamuje so základnými metódami koncepcnej tvorivej činnosti: analýzy, definovanie problémov, koncepcné varianty návrhu, výsledný návrh.

V prvom stupni štúdia prichádza študent architektúry do styku aj so širokou problematikou tvorby krajiny a záhradnej a parkovej architektúry (teoretický predmet má výmeru výučby 2 - 1, ateliérová tvorba 0 - 5 hodín).

Na záver bakalárskeho štúdia sa študentom ponúča možnosť rozhodnúť sa v rámci záverečného projektu prvého stupňa štúdia pre komplexný urbanistický projekt. V ňom má príležitosť prehĺbiť si nadobudnuté poznatky, pričom sa postupuje od tvorby urbanistickej koncepcie až k návrhu územnoplánovacích nástrojov.

V druhom stupni štúdia rozhoduje študent o svojej špecializácii v rámci odboru urbanizmus medzi tromi zameraniami:

- urbanisticko-architektonické súbory (U1)
- sídla a osídlenie (U2)
- krajinná a parková architektúra (U3)

Zatiaľ čo zameranie U3 predstavuje vertikálne členenie problematiky, zamerania U1 a U2 sú príkladmi horizontálneho modelu členenia štúdia.

Naopak, štúdium na zameraní U2 - sídla a regióny je charakteristické vyššou mierou vertikality. Štúdium v tomto zameraní má široký záber od regionálnej problematiky, cez sídelnú dimenziu až po čiastkové problémy sídiel.

Ako nové predmety boli zaradené integrované urbanistické ateliéry, ktoré obvykle odrážajú aktuálne požiadavky a problémy praxe. Integrované ateliéry sú interdisciplinárne orientované, čo obohacuje pohľad na problematiku o novú dimenziu.

Okrem predmetov, ktoré v jednotlivých stupňoch štúdia povinné, má študent možnosť doplniť svoje

poznatky v rámci daného odboru o voliteľné predmety, ktoré sú v ponuke študijného plánu.

Druhá rovina výučby: územné plánovanie

Územnoplánovacia rovina výučby reprezentuje ťažiskový predmet územné plánovanie I. (2-1). Cieľom je poskytnúť študentom základné informácie z územného plánovania. Predmet sa zaoberá procesuálnymi otázkami a najmä metódami spracovania územných plánov ako nástroja územného plánovania. Prítom sa kladie dôraz na zonálnu dimenziu (regulačné alebo zastavovacie plány), pretože asi 85 % študentov sa

ďalej orientuje na architektúru a len zvyšných 15 % sa rozhodne pre odbor urbanizmus.

V druhom stupni štúdia nadväzuje na tento predmet Územné plánovanie II. Tu sa sústreďujeme skôr na spoločenské aspekty územného plánovania, teóriu a aktuálne trendy v územnom plánovaní. V poslednom semestri pred zadaním diplomového projektu ešte absolvujú študenti všetkých troch urbanistických zameraní predmet územný manažment a marketing.

Prehľad najdôležitejších predmetov z oblasti územného plánovania a urbanizmu vyučovaných na Fakulte architektúry:

Predmety z okruhu urbanizmus	hodinová výmera	stupeň štúdia	P-povinný predmet V-voliteľný predmet
Urbanistická kompozícia	2 - 2	I.	P
Urbanistické súbory	2 - 1	I.	P
Sídla a osídlenie	2 - 1	I.	P
Krajinná a parková architektúra	2 - 1	I.	P
Dejiny urbanizmu	2 - 0	I.	P
Ateliérová tvorba - Urbanizmus I. (urb.-arch. súbory a zóny)	0 - 5	I.	P
Ateliérová tvorba - Urbanizmus II. (sídla)	0 - 5	I.	P
Ateliérová tvorba - Urbanizmus III. (krajina)	0 - 5	I.	P
Integrovaný ateliér I - III	0 - 14	II.	P
Urbanistická rekonštrukcia	2 - 0	II.	V
Doprava a technická infraštruktúra	1 - 1	II.	P

Predmety z okruhu územné plánovanie	hodinová výmera	stupeň štúdia	P-povinný predmet V-voliteľný predmet
Územné plánovanie I.	2 - 1	I.	P
Územné plánovanie II.	2 - 0	II.	P
Urbanistická ekonómia	1 - 1	I.	P
Územný marketing a management	2 - 1	II.	P
Urbanistická stabilita a únosnosť	1 - 1	II.	V
Interdisciplinárne aspekty v urbanizme a územnom plánovaní	1 - 1	II.	V
Krajino-ekologické plánovanie	2 - 0	II.	V
Spacialistika	2 - 1	I.	V
Environmentálne plánovanie	2 - 1	I.	V